

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, vážení priatelía notárstva, ctení čitatelia,

stretol sa rok s rokom, ručičky na časomiere života a jeho plynutia poskočili míľovým krokom dopredu. Začali sme odpočítavanie ďalšieho roku s číslou 2010, ktorého začiatok priniesol aj zmeny v obsadení vrcholných orgánov Rady notárstiev Európskej únie (CNUE).

Pri príležitosti odovzdania funkcií sa v sídle Najvyššej rady Talianskeho notárstva v Ríme konal 14. januára 2010 slávnostný akt odovzdania a prevzatia funkcií. Ako som už na rôznych fórach informoval, Notárska komora Slovenskej republiky zastávala v roku 2009 v súlade so Stanovami CNUE podľa abecedného princípu rotácie členských notárstiev dôležitý a významný post člena – radcu päťčlennej Výkonnej rady CNUE so zverenou kompetenciou v oblasti „Verejnej listiny“, ktorá bola v roku 2009 najpertraktovanejšou témou na európskej pôde.

Okrem Notárskej komory Slovenskej republiky členmi Výkonnej rady CNUE boli v roku 2009 Notárska komora Francúzska – v postavení prezidenta, Notárska komora Talianska – v postavení prvého viceprezidenta, Notárska komora Španielska – v postavení druhého viceprezidenta a Notárska komora Českej republiky – v postavení člena výkonnej rady.

Odchádzajúci prezident pán **Bernard Reynis** vo svojom príhovore okrem iného uviedol:

„Bol som skeptický, keď som nastúpil v roku 2009 do funkcie prezidenta CNUE, ale môj názor sa zmenil. V roku 2009 sme pracovali vo Výkonnej rade v dobrej priateľskej atmosfére. V tejto funkcii som si uvedomil, akú funkciu má notárstvo v Európe. Vidím naďalej veľkú budúcnosť notárstva v rámci Európy, pretože notári majú čím prispieť Európe a jej právu... Ďakujem odchádzajúcim členom výkonnej rady – španielskemu, českému a slovenskému notárstvu za ich pôsobenie vo Výkonnej rade pod mojím vedením a za ich významnú pomoc pri plnení úloh a výkone mojej prezidentskej funkcie. Novému prezidentovi Roberovi Baronemu, viceprezidentovi Rudolfovi Kaindlovi, novej Výkonnej rade a všetkým 40 000 notárom Európy prajem úspešný Nový rok 2010.“

Zmenou stanov CNUE v závere roku 2010 sa aj vzhľadom na skutočnosť, že zaťaženosť členov Výkonnej rady, ako aj úlohy na nich kladené neustále narastajú, Zhromaždenie CNUE rozhodlo o rozšírení počtu členov Výkonnej rady z doterajších päť na sedem. Z toho dôvodu vo Výkonnej rade v roku 2010 budú Európske notárstvo zastupovať: Notárska komora Talianska – v postavení prezidenta, Notárska komora Francúzska – odchádzajúci viceprezident v postavení druhého viceprezidenta, Notárska komora Rakúska – v postavení prvého viceprezidenta, Notárska komora Bulharska – v postavení člena, Notárska komora Slovinska – v postavení člena, Notárska komora Nemecka – v postavení člena, Notárska komora Belgicka – v postavení člena.

Prezidentom Rady notárstiev EU na rok 2010 sa stal kandidát, ktorého na tento post navrhla Notárska komora SR, pán **Roberto Barone** z Talianska a prvým viceprezidentom sa stál pán **Rudolf Kaindl** z Notárskej komory Rakúska.

Notárska komora Slovenskej republiky ako odchádzajúci člen Výkonnej rady CNUE žela, špeciálne prezidentovi Roberovi Baronemu, ale aj ostatným svojim kolegom preberajúcim funkcie vo Výkonnej rade, veľa úspechov, entuziazmu a energie pri zastupovaní európskeho notárstva v roku 2010. Aj keď je Slovensko malou krajinou, slovenské notárstvo ako člen Rady notárstiev EU (CNUE) bude v rámci svojich možností aj naďalej nápomocné pri plnení úloh orgánov CNUE a rozvoji európskeho notárstva. Je nám ctou zverejniť Príhovor prezidenta CNUE na rok 2010.

*JUDr. Miroslav Duriš, PhD.
prezident Notárskej komory SR*

PRÍHOVOR PREZIDENTA RADY NOTÁRSTIEV EURÓPSKEJ ÚNIE (CNUE) ROBERTA BARONEHO PRI PRÍLEŽITOSTI SLÁVNOSTNÉHO ODOVZDÁVANIA PRÁVOMOCÍ

Rím 14 január 2010

Vážené autority, prezidenti, kolegyně a kolegovia,

je pre mňa veľkou ctou a privilegiom formálne prijať od môjho priateľa Bernarda Reynisa, ako odchádzajúceho prezidenta, funkciu prezidenta Rady notárstiev Európskej Únie na rok 2010.

K týmto pocitom musím pridať aj moju radosť byť v Ríme, v „sídle“ talianskych notárov, kde som sa časť svojho života venoval notárstvu.

Ďakujem všetkým prítomným, ale skôr, ako prejdem detailnejšie k mojim predstavám a návrhom týkajúcim sa prichádzajúceho roka, dovoľte mi poďakovať môjmu notárstvu. Bez jeho morálnej a materiálnej podpory by som tu dnes vôbec nebol. V čase veľkej ekonomickej krízy, je úsilie dôležitou výhodou. V kruhu tohto stola pozdravujem osoby, ktoré si ctia a ctia si moje povolanie, priateľov, ktorí mi pomohli prostredníctvom svojich návrhov, rád i kritiky. Ďakujem aj mojim priateľom, ktorí dnes stoja na čele národnej komory. S poľutovaním im musím oznámiť, že určite nebudem môcť splatiť dlh vďaky, ktorý voči nim mám, môžem im len pripomenúť, že sa im budem vo svojej funkcii venovať s náklonnosťou a zaviazanosťou.

Taktiež by som chcel poďakovať úradu v Bruseli, konkrétne Clarisse Martin, ako aj našej medzinárodnej sekcii zastúpenej Emanuelou Calo, Loredanou Da Ros a Nancy Viana, ktorí ma svojou múdrosťou a inteligenciou sprevádzali pri mojej činnosti. Posledné, špeciálne poďakovanie patrí môjmu priateľovi Paolovi Pasqualisovi: jeho prítomnosť po mojom boku, vzájomná výmena názorov a skúmanie problémov, sú zárukou nielen pre mňa, ale aj pre CNUE ako celok. Paolo je známy a všetkými oceňovaný najmä pre svoju zanietenu činnosť a inteligenciu, nehľadiac na prirodzené konfrontácie a rozdielnosť názorov. Zo srdca ďakujem Paolo za všetko, čo robíš pre európske notárstvo, aj keď viem, že všetka chvála sa nemôže rovnať tvojim zásluhám.

Teraz prejdem k niektorým poznámkam o budúcnosti, ktorá nás čaká. V súlade s nedávno schválenou zmenou stanov má dnes Výkonná rada sedem členov. Teraz mám ja tú česť koordinovať činnosť dvoch viceprezidentov a štyroch prezidentov zo Slovinska, Nemecka, Belgicka a Bulharska. Posielam priateľské pozdravy okrem Bernarda (Reynisa) aj nastupujúcemu viceprezidentovi Rudolfovi Kaindlovi a odchádzajúceму viceprezidentovi Juanovi Bolásovi, slovinskej prezidentke, aj keď nie je prítomná, prezidentom notárstva nemeckého Tilmanovi Göttemu, belgického Patrickovi Van Hoestenberghovi, bulharského Adele Katz-Boyadzhieve, fran-

cúzskeho Jean-Pierre Ferretovi, českého Martinovi Foukalovi, slovenského Miroslavovi Durišovi. Bernard vie-
dol CNUe schopne a s diplomatickou trpezlivosťou, čo sa pokúsím aj ja napodobniť.

Sila CNUe je podľa mňa založená na osobnostiach, ale jej hlavná sila spočíva v organizácii, v ideových hodnotách a v poznatkoch, ktoré spájajú členské notárstvá. Pevne verím v poslanie slobodných povolání v Európe, osobitne toho nášho. Vytvorenie právneho priestoru slobody, istoty a spravodlivosti je jedným z hlavných cieľov Európskej únie. Avšak ako dosiahne Brusel bez nás priamy kontakt s občanmi? Ako sa bez nás zabezpečí rozšírenie európskych hodnôt a princípov priamo k rodinám, podnikom a manželským majetkovým vzťahom a navyše, ako sa zabezpečí starostlivosť o „zraniteľné“ osoby, o dedičstvá, o správnosť a preukázateľnosť informácií? Je zreteľné, že európske notárstvo zvyšuje úroveň národného nesporného súdnictva, radí tretím osobám a urovnáva spory v rodinách, je odborníkom, na ktorého je delegovaný výkon verejnej moci.

Obnova Komisie prostredníctvom Riadiaceho výboru pre hospodársku súťaž, vnútorný trh a justíciu bola zverená osobám, ktoré pochádzajú z krajín „civil law“. Nerobím si však ilúzie: od tohto bude závisieť určitý zvrät v notárstve. V každom prípade verím, pokračujúc v ideách a činnosti Bernarda Reynisa, vo väčšiu vzájomnú spoluprácu s Riadiacim výborom a legislatívnymi útvarmi Únie. Musíme byť vypočutí nielen ku koncu rozhodovacieho procesu, ale mať možnosť zasiahnuť aj v jeho priebehu. Naše pracovné skupiny tvoria ohromný zdroj odborných poznatkov a praxe. Ďakujem všetkým, ktorí sú ich členmi, a rád by som vyzval zodpovedné osoby, aby v prípade potreby vykonali nevyhnutné zmeny. Ďakujem najmä notárstvám, ktoré sa obetovali pre udržanie zastúpenia v týchto skupinách. Som si vedomý ekonomických ťažkostí niektorých notárstiev a okamžite upriamim pozornosť Výkonnej rady na preskúmanie možných foriem pomoci. Problém nie je jednoduchý, pretože k solidarite nemožno nikoho prinútiť, určite však nájdeme kompromisné riešenia tak, ako sa nám to podarilo už aj v minulosti. Rád by som zdôraznil, že podpora poskytnutá niektorým notárstvám musí byť týmito notárstvami zhodnotená v ich vlastnej krajine. Jednou z našich hlavných predností sú vzťahy medzi nami a vnútorná solidarita, z ktorých vzišlo naše priateľstvo, naše spoločné myšlienky, túžby čeliť problémom v tvorivom duchu.

Tento rok predstavuje dôležité plány a udalosti, ktoré sa nás týkajú: európske nariadenie o medzinárodných dedičstvách a zavedení európskeho dedičského osvedčenia, plány na vytvorenie verejných elektronických registrov, e-justice a európska notárska sieť (RNE), zmena predošlých dohôd, smernica o právach spotrebiteľov, ktorá sa práve schvaľuje, smernica o službách, ktorá je už schválená, a aj národné úpravy, ktoré ju musia prijať. Problémov je mnoho a nie sú ľahké, rozmanitosť kultúr a vnútroštátnych systémov predstavujú niekedy ur-

čítú prekážku pri harmonickom vývoji spoločných princípov. Myslím si však, že spoločnými silami a v duchu hesla, že niečo je lepšie ako nič, môžeme urobiť krok vpred. To však iba spoločne s vami, priateľmi z Výkonnej rady a spolu s ostatnými prezidentmi.

Ako Váš prezident, sa zaručujem, preukazujúc Vám úctu, ktorú si zaslúžite vo Vašich notárstvach, že osobne budem obhajovať všetkými možnými spôsobmi úctu k našej profesii, k jej histórii, kultúre a k jej tradícii slúžiť občanom našich štátov a Európy.

Roberto Barone

* * *
* *
*

V stručnosti o CNUE :

Rada notárstiev Európskej únie (CNUE) je oficiálnym a reprezentatívnym orgánom notárskej profesie vo vzťahu k európskym inštitúciám. Ako spoločný hovorca profesie, vyjadruje spoločné rozhodnutia svojich členov vo vzťahu k orgánom Európskej únie.

Rada notárstiev Európskej únie (CNUE) zoskupuje 21 notárskych organizácií Európskej únie. Európske notárstva sú reprezentované v CNUE prostredníctvom prezidentov národných notárstiev. CNUE pôsobí pod autoritou prezidenta, hovorcu CNUE, ktorého funkčné obdobie trvá jeden rok.

Ako vyplýva z loga CNUE, notári Európy sú garantmi právnej bezpečnosti.

Notárska komora Slovenskej republiky je členom CNUE od roku 2004.

• ČLÁNKY •

VZNIK ZÁLOŽNÉHO PRÁVA VO SVETLE REKODIFIKÁCIE OBČIANSKEHO ZÁKONNÍKA

JUDr. Peter Opatovský
notár so sídlom v Trnave

V zmysle legislatívneho zámeru rekodifikácie Občianskeho zákonníka uverejneného Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky 4. augusta 2008 na webovej stránke www.justice.gov.sk¹ pod rezortným číslom 18913/08-110 bola Notárska komora Slovenskej republiky v rámci pracovnej skupiny, ktorú vedie pán profesor JUDr. Ján Lazar, DrSc., poverená zaoberať sa okrem iných právnych otázok aj otázkou *zriadenia a vzniku záložného práva* ako inštitútu zabezpečenia záväzkov. V uvedenom zámere je na s. 72 v bode 3.4.3. naznačené: ... aby sa v celej šírke odstránil „nedostatok“, ktorého sa dopustil zákonodarca (Národná rada Slovenskej republiky) v § 151b ods. 1 v súvislosti s § 151e a 151f Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, kde sa nesprávne robí rozdiel medzi zriadením a vznikom aj v prípadoch, keď záložnoprávny vzťah vzniká iba na základe jednej právnej skutočnosti, ako je to v prípade, keď vzniká zo zákona alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci. Na základe dvoch právnych skutočností vzniká záložné právo v prípade zmluvy. Táto formulačná nepresnosť má ďalekosiahle negatívne dôsledky aj pri registrácii v Notárskom centrálnom registri záložných práv, kde forma zapisovania je rovnaká bez ohľadu na uvedené rozdielnosti, ktoré majú z hľadiska vzniku zásadný význam.“

S touto tézou nemožno jednoznačne súhlasiť.

Záložné právo ako vecné právo k cudzej veci, právu, inej majetkovej hodnote alebo ich súboru, resp. k podniku alebo jeho časti („iura in re aliena“), plní zabezpečovaciu, donucovaciu a uhradzovaciu funkciu pohľadávky. Záložné právo má

jednoznačne „akcesorickú povahu“, to znamená ako vedľajší právny vzťah nemôže existovať bez existencie primárneho (hlavného) záväzkového vzťahu medzi dlžníkom a veriteľom (záložným veriteľom)². Existencia záložného práva nie je možná bez existencie zabezpečovanej pohľadávky (peňažnej alebo nepeňažnej). Záložné právo preto môže vždy vzniknúť len vtedy, ak vznikne pohľadávka (primárny právny vzťah medzi záložným veriteľom a dlžníkom a/alebo záložcom). Takisto **zánikom pohľadávky zabezpečenej záložným právom** (t.j. záložným právom, ktoré platne/právoplatne vzniklo) **zanikne vždy aj záložné právo**, bez ohľadu na právny dôvod zániku pohľadávky. Súčasná platná právna úprava záložného práva však umožňuje zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti (budúca pohľadávka) alebo ktorej vznik závisí od splnenia podmienky (podmienená pohľadávka). Takéto pohľadávky teda v čase zriadenia záložného práva platne/právoplatne neexistujú. Ich vznik je viazaný na ďalšiu(-e) právnu(-e) skutočnosť(-ti). V prípade budúcej a podmienenej pohľadávky je možné záložné právo zriadiť, takto zriadené záložné právo zaregistrovať do Notárskeho centrálného registra záložných práv alebo zapísať do osobitného registra (napr. do katastra nehnuteľností), avšak „vznik záložného práva“ sa bude vždy viazať až na vznik samej pohľadávky.

Naznačená právna konštrukcia vzniku záložného práva je definovaná napríklad v § 71 ods. 4 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov³ (ďalej len „ZoSDP“). V citovanom ustanovení zákona sa jasne definuje, že záložné právo možno zriadiť

¹ Zdroj: http://www.justice.gov.sk/h.aspx?pg=l10&htm=http://www.justice.gov.sk/pi/index_09.htm

² Pozri: Prof. Lazar, J.: Reforma záložného práva v Slovenskej republike. In: Acta Universitatis Tyrnaviensis Iuridica, Ročenka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, akademický rok 2002/2003, s. 52 – 53.

³ Záložné právo možno zriadiť aj na zabezpečenie istej daňovej pohľadávky, ktorá vznikne v budúcnosti, ak je odôvodnená obava, že nesplátna alebo nevyrubená daň nebude uhradená.

na istú daňovú pohľadávku, ktorá **vznikne v budúcnosti**. V tomto prípade preto nevzniká „daňové záložné právo“ ani dňom právoplatnosti rozhodnutia príslušného daňového úradu, ani dňom registrácie v registri záložných práv, alebo zápisom v osobitnom registri, ale až **okamihom vzniku daňovej pohľadávky**. Z toho logicky vyplýva, že rozhodnutím daňového úradu zriadené záložné právo nikdy nevznikne (aj napriek jeho registrácii v registri záložných práv, resp. zápisu v osobitnom registri), ak daňový dlžník zaplatí budúcu istú daňovú pohľadávku riadne a včas. Ak daňový dlžník svojím konaním zabráni vzniku daňovej pohľadávky jej zaplacením, zabráni tiež vzniku už zriadeného záložného práva. V zmysle § 71a ods. 2 ZoSDP rozhodnutie o zriadení daňového záložného práva správca dane v tomto prípade zruší⁴. Na základe uvedeného príkladu možno s istotou vyvodiť záver, že daňové záložné právo v prípade daňovej pohľadávky, ktorá vznikne v budúcnosti, nevzniká/nevznikne jedinou konštitutívnou právnou skutočnosťou, ktorou je „právoplatné rozhodnutie“ príslušného správcu dane. Okamih právoplatnosti rozhodnutia nespôsobuje samotný vznik daňového záložného práva. Na vznik daňového záložného práva sa vyžaduje viac právne významných skutočností – vznik daňovej pohľadávky, vydanie rozhodnutia, jeho doručenie, vyznačenie vykonateľnosti na rozhodnutí a registrácia v registri záložných práv. Záložnoprávny vzťah zo zákona alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nevzniká vždy iba na základe jednej právnej skutočnosti, ale práve naopak, je právnym následkom viacerých vzájomne súvisiacich právne významných skutočností (*právny titul zriadenia zp – napr. rozhodnutie daňového úradu, existencia zálohu, resp. nadobudnutie vlastníctva záložcu k zálohu, vznik pohľadávky, alebo splnenie podmienky, od ktorej závisí vznik po-*

hľadávky, registrácia zp v NCRzp alebo zápis v osobitnom registri, atď....). Obdobne vzniká „**záonné záložné právo**“ podľa § 15 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „ZoVBNP“)⁵ v prospech ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov, resp. spoločenstva na účely zabezpečenia **pohľadávok vzniknutých** (už existujúcich) z právnych úkonov týkajúcich sa bytového domu, spoločných častí, zariadení bytového domu, bytu alebo nebytového priestoru, ktoré urobil vlastník bytu alebo nebytového priestoru. V tomto ustanovení sa tiež jasne definuje, že musí ísť o pohľadávky už existujúce, a nie budúce, ako to často a nesprávne zapisujú správy katastra do časti C – Ťarchy listu vlastníctva. Navyše, zákon pre vznik a zánik záložného práva predpokladá ďalšiu právne významnú právnú skutočnosť, ktorou je *rozhodnutie* vlastníkov bytov a nebytových priestorov (resp. spoločenstva) a *podanie návrhu* na zápis, na ktorý je zo zákona oprávnený predseda spoločenstva alebo správca.

Aj pre vznik zákonného záložného práva podľa § 23 ods. 6 zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov⁶ sa vyžaduje splnenie niekoľkých právne významných skutočností: v dôsledku zákonného obmedzenia drobenia pozemkov, ak medzi dedičmi nedôjde k dohode v súlade s týmto obmedzením, súd vždy rozhodne, že pozemky nadobúdajú dedičia, u ktorých sú najlepšie predpoklady na ich obhospodarovanie. Súd rozhodne aj o povinnosti nadobúdateľa(-ov) pozemku vysporiadať sa s ostatnými dedičmi. To znamená, že predpokladom vzniku zákonného záložného práva ako zabezpečenia ostatných spoludedičov, ktorým sa nepotvrzuje v rámci dedenia vlastnícke právo k pozemkom,

⁴ Rozhodnutie o zriadení záložného práva môže správca dane z vlastného alebo iného podnetu zmeniť alebo zrušiť, a to aj čiastočne, ak daňový subjekt daňovú pohľadávku alebo daňový dlžník alebo poddlžník alebo iná osoba (§ 58 ods. 6) daňový nedoplatok zaplatila celkom alebo sčasti, alebo ak zanikol predmet záložného práva alebo zanikla daňová pohľadávka. Rozhodnutie sa doručí daňovému subjektu a v prípade daňového nedoplatku daňovému dlžníkovi alebo poddlžníkovi, ktorí proti nemu môžu v lehote 15 dní odo dňa doručenia podať odvolanie. Právoplatné rozhodnutie sa doručí registru podľa osobitného predpisu.

⁵ Na zabezpečenie pohľadávok vzniknutých z právnych úkonov týkajúcich sa domu, spoločných častí domu, spoločných zariadení domu a príslušenstva a na zabezpečenie pohľadávok vzniknutých z právnych úkonov týkajúcich sa bytu alebo nebytového priestoru v dome, ktoré urobil vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome, vzniká zo zákona k bytu alebo k nebytovému priestoru v dome záložné právo v prospech spoločenstva; ak sa spoločenstvo nezriaďuje, vzniká zo zákona záložné právo v prospech ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Vznik a zánik záložného práva sa zapisuje do katastra nehnuteľností na základe rozhodnutia vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome; návrh na zápis podáva predseda alebo správca.

⁶ Pohľadávky dedičov, ktoré vzniknú z vyporiadania dedičstva, sa premičujú v lehote desiatich rokov a na ich zabezpečenie vzniká veriteľovi záznamom vlastníckeho práva dlžníka záložné právo k tomuto pozemku; prípadná zákonná prednosť skoršieho záložného práva sa nepoužije. Záložnému veriteľovi patrí predkupné právo k pozemku, ku ktorému sa viaže záložné právo.

je rozhodnutie (uznesenie) súdu o povinnosti dediča, ktorému prideli vlastnícke právo k pozemkom, vysporiadať sa napríklad peňažnou výplatom spoludedičov, v prípade budúceho predaja, alebo iného scudzenia, resp. prenájmu. Pohľadávky dedičov často vzniknú až v budúcnosti, aj niekoľko rokov po ukončení dedičského konania. Z akcesorickej povahy záložného práva preto potom vyplýva, že označené zákonné záložné právo nevzniká priamo zo zákona zápisom vlastníckeho práva dlžníka (dediča, ktorému súd potvrdil vlastnícke právo k pozemku) do katastra nehnuteľností záznamom, ale až „okamihom vzniku pohľadávky“ v súlade s vysporiadaním, ktoré medzi dedičmi autoritatívne vykonal súd v rozhodnutí (uznesení) o dedičstve.

Našou úvahou sme chceli poukázať na skutočnosť, že záložné právo bolo, je a predpokladáme, že vždy bude akcesorickým právom, ktorého existencia závisí od existencie pohľadávky, a preto nie je možné v rekodifikácii Občianskeho zákonníka viazať vznik záložného práva na právoplatnosť rozhodnutia súdu, alebo správneho orgánu, resp. na registráciu v registri záložných práv, alebo na jeho zápis v katastri nehnuteľností. Ako už bolo naznačené, v praxi sa bežne vyskytujú prípady, kedy napríklad daňový úrad rozhodnutím zriadi „daňové záložné právo“ k veci daňovníka na zabezpečenie budúcich daňových pohľadávok. Vznik záložného práva v tomto prípade nezávisí ani od právoplatnosti rozhodnutia daňového úradu, ani od registrácie v Notárskom centrálnom registri záložných práv, ale až od vzniku daňovej pohľadávky. Ďalším podobným príkladom je prípad, keď záložca zmluvou zriadi záložné právo k nehnuteľnosti, ktorú vlastní, záložnú zmluvu nechá zavkladať na príslušnom katastri, avšak pohľadávka, ktorú záložné právo má zabezpečiť (napr. zo zmluvy o pôžičke), vznikne na základe dohody medzi záložným veriteľom a záložcom (záložným dlžníkom) až o rok po vklade záložného práva do KN. Vklad záložného práva v tomto prípade neznamena vznik záložného práva, ale až ďalšia právne významná skutočnosť, ktorou je budúce poskytnutie a reálne odovzdanie pôžičky záložným veriteľom záložcovi (záložnému dlžníkovi). V prípade budúcej pohľadávky záložné právo nevzniká pri hnutelnej veci odovzdaním zálohu záložnému veriteľovi alebo uschovávateľovi, ale až vznikom budúcej pohľadávky, čo môže byť podľa dohody strán iný časový okamih, ako okamih odovzdania zálohu. Z uvede-

ných príkladov možno hodnoverne potvrdiť, že vznik záložného práva všeobecne závisí do viacerých – právne významných skutočností. Na základe uvedeného preto neodporúčame v rekodifikácii Občianskeho zákonníka viazať vznik záložného práva na právoplatnosť rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu na okamih odovzdania zálohu a ani na samu registráciu v registri záložných práv, v osobitnom registri alebo v katastri nehnuteľností. **V prípade sporu medzi stranami je vždy v právomoci súdu rozhodnúť o tom, či záložné právo vzniklo, alebo nie.** Navrhujeme preto, aby paragrafové znenie budúceho rekodifikovaného Občianskeho zákonníka prísne rozlišovalo medzi zriadením a vznikom záložného práva, bez zvýhodňovania postavenia zákonného záložného práva alebo záložného práva zriadeného na základe rozhodnutia orgánu verejnej moci.

Z hľadiska udržania právnej istoty záložných práv záložných veriteľov dôsledne trváme na zachovaní zásady „prior tempore, potior iure“ a navrhujeme „opraviť“ legislatívnu „nepresnosť“ v Občianskom zákonníku v tom zmysle, že poradie záložných práv sa má počítať podľa času registrácie, a nie podľa dňa ich najskoršej registrácie. Register záložných práv je založený na princípe časového poradia, v jednom dni, resp. v jednej hodine možno zaregistrovať viac záložných práv naraz tým istým záložcom (aj záložným veriteľom) k tomu istému zálohu. O určení poradia záložných práv v praxi často rozhodujú „sekundy“, preto nie je možné v zákone definovať určenie poradia záložných práv podľa dní ich registrácie. To isté platí aj pre poradie záložných práv k nehnuteľnostiam, kedy môže byť v rámci jedného dňa k jednej nehnuteľnosti podaných do podateľne príslušného katastra viac návrhov na zápis záložných práv.

Materiálna právna publicita Notárskeho centrálného registra záložných práv?

Doterajšie praktické skúsenosti notárov s registráciami do Notárskeho centrálného registra záložných práv (NCRzp) dokazujú, že samotný procesný postup registrácie je bezproblémový, a možno povedať, že sa osvedčil. Z hľadiska zvýšenia dôkaznej hodnoty registra navrhujeme, aby sa do registra okrem zákonom určených zapisovaných údajov ukladali aj všetky listiny (právne tituly), ktoré bezprostredne súvisia so

zriadením, vznikom, zmenou, výkonom a zánikom záložného práva (napr. zmluvy, rozhodnutia, rozsudky, kvitancie, dohody o zmene poradia zp, oznámenia o začatí výkonu zp, oznámenia o zmene spôsobu výkonu zp, vyhlásenia a pod.). Prijatím navrhovaného znenia sa zvýši najmä dôveryhodnosť registra v jeho obsah a bude mať nepopierateľný význam aj pre prípadné súdne spory a v konečnom dôsledku aj na právnu istotu jeho účastníkov. Takisto sa zvýši právna bezpečnosť, pretože v prípade pochybností bude platiť údaj zapísaný v registri a listina v ňom uložená. Na základe uvedeného sa uzákoní tzv. „**Zbierka listín registra záložných práv**“, ktorá bude prístupná verejnosti obdobne, ako je to pri Zbierke listín obchodného registra. Týmto spôsobom sa naplní aj tzv. „**zúžená materiálna publicita registra**“.

Preskúvanie zmlúv notármi v rámci procesu registrácie neodporúčame z toho dôvodu, pretože register záložných práv **nie je „autentickým“** registrom vlastníkov / majiteľov vecí, súboru vecí, práv, súboru práv, iných majetkových hodnôt, ale skôr má povahu registra, ktorý **svedčí o existencii**, resp. neexistencii záložného práva a o **časovom poradí** záložných práv, ktoré sa v ňom registrujú. Posudzovanie skutočnosti, či je zmluva o zriadení záložného práva platná, alebo nie, patrí podľa nášho názoru **výlučne do právomoci súdu**, a ak by túto činnosť mali vykonávať notári, zbytočne by to poškodilo už dobre zabehnutú prax, z časového hľadiska by sa procesný postup registrácie záložných práv v NCRzp predĺžil, zbytočne zbyrokratizoval a v konečnom dôsledku by to malo negatívny vplyv na samotných účastníkov záložnoprávných vzťahov.

NOTÁRSKY CENTRÁLNY REGISTER ZÁLOŽNÝCH PRÁV, ZÁMER DE LEGE FERENDA

JUDr. Ľubomír Ondov
notár so sídlom v Spišskej Novej Vsi

Jedným zo záverov v legislatívnom zámere Občianskeho zákonníka schváleného vládou Slovenskej republiky je aj konštatovanie: „V notárskej registrácii záložných práv sa neuplatňuje zásada materiálnej publicity, ale iba zásada formálnej publicity, čo významne oslabuje hodnotnosť a záväznosť tohto registra.“ Zároveň sa konštatuje, že niet nijakých rozumných dôvodov zotrvať na tomto stave a je potrebné uvažovať o materiálnej publicite Notárskeho centrálného registra záložných práv.

Uvedený záver vychádza z nedostatočného množstva poznatkov o samom charaktere Notárskeho centrálného registra záložných práv, o údajoch v ňom obsiahnutých a tiež o možnosti transformovať ho na register založený na zásade materiálnej publicity.

Argumentácie o neexistencii prekážok, ktoré by bránili transformácii Notárskeho centrálného registra záložných práv na jeho materiálnu publicitu vyvracia samo ustanovenie § 151d Občianskeho zákonníka, ktoré definuje záloh. A práve aplikačná prax potvrdila, že široká definícia zálohu obsiahnutá v tomto ustanovení podporuje

význam Notárskeho centrálného registra záložných práv. V praxi sa veľmi často stretávame s tým, že zálohom sú práva, pohľadávky, ktoré nemožno jednoznačne individuálne definovať pri registrácii záložného práva, resp. veci a práva, ktoré záložca nadobudne v budúcnosti, prípadne veci a práva, ktoré ešte len vzniknú v budúcnosti.

Uvedená prax vylučuje materiálnu publicitu Notárskeho centrálného registra záložných práv. Princíp materiálnej publicity predpokladá existenciu a presnú definíciu jednotlivých vecí, práv, majetkových hodnôt. Musí teda najprv existovať samotný register vecí a práv, ku ktorým by bolo možné zriadiť záložné právo.

Uvedené pravidlo platí v prípade nehnuteľností. V katastrálnom operáte sú graficky a opisne definované nehnuteľnosti a k nim sa zriaďuje záložné právo. Pri veciach, právach a iných majetkových hodnotách však takýto stav reálne dosiahnuť nemožno.

Z uvedených dôvodov preto zastávame názor, že nie je možné postaviť Notársky centrálny register záložných práv na princípe materiálnej publicity.

Aplikačná prax však priniesla poznanie, že aj v súčasnej právnej úprave záložných práv treba realizovať zmeny a úpravy.

Veľmi aktuálnou otázkou je úprava postupu notára pri vydávaní zloženej hodnoty výťažku z predaja zálohu prevyšujúcu pohľadávku prednostného záložného veriteľa. Súčasná právna úprava tento postup neupravuje vôbec. Vhodným riešením sa javí doplnenie ustanovenia § 151 ma Občianskeho zákonníka o odkaz na osobitý predpis – Notársky poriadok. Úprava postupu notára by tak bola obsiahnutá v ustanoveniach štvrtého dielu Notárskeho poriadku.

V súvislosti s postupom notára pri vydávaní zloženej hodnoty výťažku treba poukázať na nedostatky mnohých správ katastra v evidencii poradia záložných práv. Týka sa to najmä záložného práva vznikajúceho v zmysle ustanovenia § 15 zákona č. 182/1993 Zb. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

Čiastočne by mohlo pomôcť aspoň zapísanie poznámky pod čiarou k § 151 k ods. 1, a to odkaz na ustanovenie § 4 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam.

Týmto by mala byť zvýraznená povinnosť správ katastra zapisovať vzniknuté práva v súlade so zákonom, teda podľa poradia ich vzniku. Touto úpravou by sa posilnila snaha vyhnúť sa situáciám, keď poradie zápisov v listoch vlastníctva nezodpovedá právnomu stavu.

Prax v súvislosti so zánikom záložného práva prináša potrebu riešenia zániku záložného práva aj k časti zálohu. Uvedená skutočnosť nastáva najčastejšie vtedy, keď sa záložný veriteľ a záložca

dohodnú na tom, že s časťou zálohu bude záložca oprávnený nakladať bez obmedzenia. Doterajšia právna úprava neumožňovala zánik záložného práva k časti zálohu. Navrhuje sa právna úprava, ktorá zohľadňuje právnu úpravu Notárskeho centrálného registra. Nie je možné v praxi upraviť zánik záložného práva tým spôsobom, že časť zálohu bude jednoducho z notárskeho centrálného registra záložných práv vymazaná, keďže tento register nie je registrom hnutelných vecí, na ktorých je zriadené záložné právo, ale len registrom, ktorý určuje poradie vzniku záložného práva. Preto sa navrhuje právna úprava, ktorá by ukladala v Notárskom centrálnom registri záložných práv vyznačiť zánik záložného práva k časti zálohu zápisom v tomto registri.

Na základe poznatkov z praxe, kedy listiny predkladané záložcami, ktoré majú slúžiť ako podklad k výmazu záložného práva, sú častokrát len fotokópiami vyhlásení alebo potvrdení banky, prípadne iného záložného veriteľa, navrhujeme zaviesť povinnosť predkladať listinu, na ktorej bude notársky osvedčený podpis záložného veriteľa, resp. štatutárnych zástupcov záložného veriteľa. Uvedená úprava má predchádzať možnému zneužitiu inštitútu výmazu záložného práva.

Na zváženie navrhujeme, či by nebolo vhodné posilniť postavenie notára pri prijímaní peňazí do notárskej úschovy, a to aj v oblasti povinností iných veriteľov ako prednostného veriteľa ukladať výťažok z dražby, resp. iného speňaženia zálohu do notárskej úschovy a tiež povinnosť vkladať do notárskej úschovy prípadné poistné plnenia za poškodený, resp. zničený záloh.

NOVELA ZÁKONA O INFORMAČNÝCH SYSTÉMOCH VEREJNEJ SPRÁVY A ÚLOHY NOTÁRSTVA S TÝM SÚVISIACE

JUDr. Karol Kovács

notár so sídlom v Šali

V Zbierke zákonov bol 1. decembra 2009 publikovaný zákon č. 570/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 275/2006 Z.z. o informačných

systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). O základnom zákone

a o úlohách pre notárstvo z neho vyplývajúcich bol v tomto časopise publikovaný článok v č. 2/2006.

V dôvodovej správe k zákonu sa uvádza: „Návrh novely zákona o informačných systémoch verejnej správy nadväzuje na obsah Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy, ktorá považuje zefektívnenie verejnej správy a jej sprístupnenie verejnosti prostredníctvom moderných technológií a metód za jednu z rozhodujúcich súčastí štátnej informačnej politiky. V tomto kontexte a pri súčasnom rozvoji informačno-komunikačných technológií je nevyhnutné skvalitňovať aj informačné systémy verejnej správy v súčinnosti s hlavnými smermi rozvoja verejnej správy, ktoré sledujú rast jej účinnosti a efektívnosti. Povinnosť vypracovať novelu zákona o informačných systémoch verejnej správy, ktorým sa nahradí dnes už nevyhovujúce znenie zákona č. 275/2006 Z.z., vyplýva z Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2008, ktorý je koncipovaný v súlade so stavom a vývojom informačných a komunikačných technológií, reflektuje na zmeny v reorganizácii štátnej správy a územnej samosprávy a reaguje navýsledky analýzy uplatňovania doterajšieho zákona v praxi z hľadiska vecného i procesného. Napriek pozitívnym dôsledkom súčasného zákona, napríklad v oblasti legislatívy (zákon na ochranu osobných údajov v informačných systémoch), v oblasti vytvárania integračných nástrojov (vytvorenie štandardov pre informačné systémy verejnej správy, bezpečnostných štandardov, metodických pokynov pri plánovaní, vývoji a riadení projektov informačných systémov), má doterajší zákon niektoré problematické miesta. Vážnym nedostatkom je nevykonateľnosť niektorých ustanovení zákona, nedostatočne vymedzené kompetencie povinných osôb, ako aj nejasnosti v používaných pojmoch a nedostatky existujúcej úpravy správneho konania vo vzťahu k povinným osobám.“

Aký je dopad tohto zákona na Notársku komoru Slovenskej republiky (ďalej len „komora“) a notárov. V ustanovení § 3 ods. 3 písm. f) zákona sa ako povinné osoby definujú komory regulovaných profesií a komory, na ktoré je prenesený výkon verejnej moci s povinným členstvom. V poznámke pod čiarou k tomuto ustanoveniu je odkaz iba na zákon SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov. Týmto sa vyriešil problém, ktorým sme sa doteraz neustále potý-

kali, keď sme museli vyvracať pochybnosti o postavení komory a neustále preukazovať, zdôvodňovať a obhajovať, že Centrálny informačný systém komory (ďalej len „CIS“) je informačným systémom verejnej správy. Komore ako povinnej osobe podľa zákona vyplývajú nové úlohy, jednou z najdôležitejších je vypracovanie koncepcie, pod čím zákon rozumie dokument vypracovaný správcom pre ním spravované informačné systémy verejnej správy, definujúci najmä ciele, organizačné, technické a technologické nástroje a architektúru informačných systémov verejnej správy. Túto koncepciu je komora povinná predložiť na schválenie Ministerstvu financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“). Koncepcie sú naviazané na Národnú koncepciu rozvoja informatizácie verejnej správy, ktorú schvaľuje vláda svojím uznesením a ktorá nemá pevne určenú dobu platnosti, čo umožňuje bezprostredne reagovať na aktuálne trendy vývoja informatizácie vo svete. Koncepcie sa neschvaľujú v správnom konaní, keďže sa nerozhoduje o právach a právom chránených záujmoch. Proti rozhodnutiu o schválení koncepcie nie je prípustný opravný prostriedok. Zákon v ustanovení § 6 ods. 3 zavádza pojem integrovateľnosť informačných systémov verejnej správy, pod čím sa rozumie súhrn právnych, technických, organizačných a iných opatrení vytvárajúcich jednotné prostredie, umožňujúce výmenu a spoločné používanie údajov a spoločných modulov medzi jednotlivými systémami verejnej správy. Presnejšie sa vymedzuje postavenie ústredného portálu verejnej správy (ďalej len „ústredný portál“), pod ktorým sa rozumie informačný systém verejnej správy na poskytovanie služieb a informácií povinnými osobami prostredníctvom spoločného prístupového miesta, prostredníctvom ktorého sa prístupujú spoločné funkcie evidencie, autentifikácie, autorizácie a podpory používateľov, riadenia toku informácií, elektronickej podateľne a elektronickej podateľne daní a poplatkov. Dopĺňa sa nová funkcia podania cez elektronickej podateľne ústredného portálu ako centrálného komunikačného bodu verejnosti s verejnou správou ako ekvivalent podania prostredníctvom elektronickej podateľne jednotlivých úradov, čím sa napĺňa jedna z nosných úloh ústredného portálu ako kľúčového prvku eGovernmentu.

Notár tak, ako to bolo aj v znení zákona pred novelou, ostáva osvedčujúcou osobou, navyše sa jeho postavenie posilňuje tým, že zákonu umožňuje prevádzkovať integrované obslužné miesto. Zákon pod integrovaným obslužným miestom

(ďalej len „IOM“) rozumie prístupový komponent a technologické rozhranie informačného systému verejnej správy, ktoré slúži ako kontaktné miesto asistovanej komunikácie fyzickej osoby a právnickej osoby s povinnou osobou pri poskytovaní elektronických služieb verejnej správy. IOM vykonáva funkciu miesta jednotného kontaktu občanov a podnikateľov s verejnou správou, čo je moderný trend elektronickej verejnej správy, s cieľom priblíženia verejnej správy občanom a podnikateľom znížiť náklady spojené s vybavovaním administratívnej agendy. Podľa zákona IOM môže prevádzkovať aj poštový podnik poskytujúci univerzálnu poštovú službu. Podľa dôvodovej správy „ide o európsky trend rozširovania počtu tzv. jednotných obslužných miest a ich približovanie verejnosti prostredníctvom certifikovaných poskytovateľov služieb, čím sa zároveň zníži objem agendy úradov a tým aj neúmerne čakacie lehoty na vybavenie. Novým prvkom je možnosť prostredníctvom IOM uskutočniť aj podanie orgánom verejnej moci a verejnej správy, nielen žiadať elektronické výstupy z informačného systému verejnej správy, čím dochádza k obojstrannej komunikácii občanov a podnikateľov s verejnou správou, čo je trend modernej verejnej správy vo svete“. Prevádzkovateľ IOM podľa zákona je ho oprávnený prevádzkovať ak:

- a) spĺňa technické, technologické a organizačné podmienky zabezpečenia plynulej, bezpečnej a spoľahlivej prevádzky integrovaného obslužného miesta a
- b) je ministerstvom zapísaný do registra prevádzkovateľov IOM.

Vzniká otázka, či každý notár bude povinný prevádzkovať IOM, keďže podľa zákonnej formulá-

cie „IOM môže prevádzkovať notár“, alebo či sa každý notár bude môcť slobodne rozhodnúť, či IOM bude prevádzkovať, alebo nie. Toto zákonné znenie je však potrebné čítať a vykladať vo vzájomnej súvislosti s ostatnými ustanoveniami zákona, predovšetkým s ustanovením § 7 ods. 4, ako aj so zákonným postavením notára upraveným v Notárskom poriadku, v zmysle ktorého je notár orgánom verejnej moci. V zmysle § 7 ods. 4 zákona je notár zo zákona obligatorne osvedčujúcou osobou, zo zákona zviazaný plniť všetky úlohy a povinnosti z toho vyplývajúce. IOM zo zákona vykonáva činnosť osvedčujúcej osoby, táto činnosť je teda vzájomne previazaná, v prípade postavenia notára zviazaná, navzájom neoddeliteľná. Z toho dôvodu notár ako orgán verejnej moci zo zákona plniaci funkciu osvedčujúceho miesta musí prevádzkovať aj IOM. Technické zabezpečenie k plneniu týchto úloh pre každého notára zabezpečí komora.

Týmto zákonom došlo aj k novele zákona č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Ako motivačný faktor pre používanie elektronických prostriedkov sa pre verejnosť zavádza 50 %-ná zľava zo správnych poplatkov za úkony a podania, ak sa vykonávajú na základe návrhu podaného elektronickými prostriedkami a podpísaného elektronickým podpisom podľa osobitného zákona alebo prostredníctvom IOM. Prínosom je nový odsek § 7, podľa ktorého sa platba za úkony a konania vykonané elektronicky prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy považuje za uhradenú dňom odpísania z účtu žiadateľa.

MANŽELSKÁ A PREDMANŽELSKÁ ZMLUVA V RUSKEJ FEDERÁCII

JUDr. Pavol Dorič
notár so sídlom v Gelnici

Počas môjho študijného pobytu v ruskom Sankt Petersburgu ma veľmi zaujal názor mladej dievčiny na tému vysporiadania majetku manželov po rozvode manželstva. Vraj u nich to nie je až taký problém, keďže ich právny poriadok obsa-

huje inštitút manželskej a predmanželskej zmluvy. A ona má s manželom uzavretú predmanželskú zmluvu, v ktorej sú v prípade manželskej krízy, či rozvodu už presne určené podmienky, podľa ktorých si vysporiadajú svoj majetok

a ostatné majetkové či nemajetkové práva. A nemusí ich v manželstve držať ako mnohých iných v prípade, že im to už neklape, len ich spoločný majetok alebo deti. A na túto tému som našiel veľmi zaujímavý článok v Notárskom vestníku Ruskej federácie č. 10 z roku 2006, keďže tento typ zmluvy si tam vyžaduje formu notárskej zápisnice. Myslím, že by bolo prínosom aj pre notárov na Slovensku, ak by tento typ zmluvy bol zakotvený aj v našom právnom poriadku a vyžadoval si formu notárskej zápisnice. V článku, ktorého preklad vám ponúkam, sú veľmi zaujímavé opísané výhody, nevýhody i podmienky uzavretia tejto zmluvy. Verím, že vás zaujme a rozprúdi živú diskusiu i na túto tému.

Láska láske, no v živote a osobitne v manželstve vás môžu stretnúť rôzne sporné situácie. Prekážajú majetkové vzťahy láske? Väčšina z nás odpovie kladne. Predložiť v predvečer svadby svojmu vyvolenému či vyvolenej návrh uzavrieť manželskú zmluvu, mladomanžel či mladomanželka v lepšom prípade uvidí rozpaky svojej budúcej polovičky a v horšom bude počuť podozrenia o zisťovnosti svojich úmyslov. No nie všetko je v manželstve také jednoduché, ako by sa zdalo na prvý pohľad. V živote bývajú prípady, keď bez manželskej zmluvy neobstojíte. To sa rovnako týka oboch manželov. V princípe to, čo bolo vždy zapísané v Rodinnom kódexe Ruskej federácie, pokojne možno nazvať osobitnou „manželskou zmluvou“. No, či sa podriaďujeme móde, alebo z iných (napr. ekonomických) dôvodov, pred niekoľkými rokmi Rodinný kódex Ruskej federácie k osvedčeným spôsobom regulácie rodinných vzťahov pridružil manželskú zmluvu. Uzavretím tejto zmluvy žena napríklad môže zaviazat' muža odovzdávať jej určenú časť zárobku, prinútiť ho vozit' ju každý rok do kúpeľov či garantovať si zabezpečený život v prípade rozvodu. Teraz majú manželia na výber, môžu stavať svoje majetkové vzťahy buď na zákonomom, alebo zmluvnom základe.

Zákonný spôsob je viac tradičný. Predpokladá, že manželia vlastnia majetok v rovnakých častiach. Ak sa strany v prípade rozvodu nemôžu dohodnúť o pokojnom rozdelení, všetok ich majetok, nadobudnutý počas trvania manželstva, sa delí na polovicu. Pravda, súd sa niekedy odchyľuje od tejto proporcionality, prihliadajúc na záujem rodiča, s ktorým zostanú maloleté deti. Okrem toho, majetok nadobudnutý jedným z manželov do uzavretia manželstva zostáva v jeho výlučnom vlastníctve.

Zmluvný spôsob naznačuje, že majetkové práva a povinnosti manželov počas trvania manželstva i pri jeho zrušení sa regulujú manželskou zmluvou. Uzavrieť ju možno do svadby i počas trvania manželstva. Iba v prípade uzavretia manželskej zmluvy do uzavretia manželstva nadobúda táto zmluva právnu silu spolu s oficiálnou registráciou manželstva. V akomkoľvek prípade, ak chcú uzavrieť zmluvu budúci manželia alebo manželia, ktorí žijú niekoľko rokov spolu, manželská zmluva podlieha povinne notárskemu overeniu (formou notárskej zápisnice). V tejto otázke sa bez pomoci profesionála – notára nezaobídete. Na otázku, či je nutné si dať manželskú zmluvu vypracovať právnikom, odpovedá prax kladne. Zmenšuje sa tým riziko zostať po rozvode manželstva pri rozbitom koryte, či zároveň zabezpečuje sa tým váš osobný majetok a manželská zmluva sa vždy javí organizujúcim a zdržanlivým faktorom. Napríklad muž, ktorý vie, že ponesie určité majetkové straty v prípade rozvodu, ešte raz si rozmyslí, či opustí rodinu. A preto, aby sa poistili manželia od neočakávaného, je manželská zmluva určitá forma ochrany, ktorú je treba uzavrieť do sobáša.

Faktory, na ktoré je potrebné prihliadať pri zostavovaní manželskej zmluvy:

Kapitál. Treba vedieť, že získanie cenných darov i dedičstva v čase manželstva jedným z manželov sa v prípade rozvodu nepočíta do spoločného majetku manželov. Výnosy z majetku predaného na dražbe (napr. podiel na pôde určený pre investičnú výstavbu) podlieha rozdeleniu.

Dlhy. Pred uzavretím manželstva je v manželskej zmluve nevyhnutné uviesť, čo jeden manžel vie o dlhoch druhého manžela, súhlas so spoločným uhrádzaním doterajších dlhov jedného z manželov a v prípade rozvodu manželstva, pri rozdelení majetku získať plnú kompenzáciu vložených prostriedkov.

Majetok slúžiaci na podnikanie. V manželskej zmluve môže byť zapísané, že firma patriaca do uzavretia manželstva len jednému z manželov, pri rozdelení majetku sa z delenia vylučuje.

Druhé manželstvo. Mnohí po rozvode vstupujú do ďalšieho manželstva. Aj túto možnosť je nutné pri uzavretí manželskej zmluvy zohľadniť. Preto je v zmluve nevyhnutné zavčas zafixovať podmienky rozvodu aj predvídať všetko nevyhnutné preto, aby sa v prípade rozvodu uchránilo to, čo je obvyčajne pre vás dôležité.

Nezamestnanosť. Takisto je potrebné zabezpečiť životnú úroveň členov rodiny bez finančného príjmu a zároveň určiť rozmer materiálnej pomoci a čas jej poskytovania.

Výživné. Manžel, ktorý má právo po rozvode na Rodinným kódexom Ruskej federácie určenú finančnú pomoc v zákonom ustanovených prípadoch, môže získať toto zaopatrenie napríklad pri dlhotrvajúcej pracovnej neschopnosti alebo ako finančnú výpomoc pre jeho deti. Všetko to je nevyhnutné zakotviť v manželskej zmluve.

Rozdelenie majetku. Pretože do uzavretia manželstva manželia nevedia, majetok v akej výške nadobudnú za trvania manželstva, môžu si určiť všeobecné kritériá, na ktoré sa bude ďalej prihliadať v prípade rozvodu manželstva. Napríklad ak počas manželstva manželia nadobudnú auto či dom, tieto v prípade rozvodu nadobudne manžel, ktorý vyplatí druhého manžela z podielu jemu patriaceho majetku. Manželia sa môžu taktiež rozhodnúť, že všetok majetok sa predá a takto nadobudnuté peniaze sa potom rozdelia na vopred dohodnuté sumy. V manželskej zmluve muž aj žena môžu zakotviť, že majetok patriaci každému z nich do uzavretia manželstva ako výlučné vlastníctvo, bude po uzavretí manželstva ich spoločným majetkom, alebo naopak, že spoločné vlastníctvo na tento majetok nevznikne. Manželia môžu po zvážení určiť veľkosť podielov na majetku nadobudnutom počas trvania manželstva a jeho prechod do vlastníctva každého z nich v prípade rozvodu manželstva.

Otázka bývania. Ak v súvislosti s uzavretím manželstva sa jeden z manželov presťahoval do bytu či domu druhého manžela, má tento možnosť dohodnúť sa o jeho používaní manželmi. Napríklad prediskutovať podmienky poskytnutia miestnosti druhému manželovi v prípade rozvodu, alebo peňažnej kompenzácie za používanie miestnosti. Manželia sa môžu dohodnúť aj o mieste pobytu každého z nich a taktiež pobytu ich detí.

Otázka finančnej hotovosti. Manželia môžu vložiť do zmluvy bod o poskytnutí vzájomnej pomoci nezávisle od práceneschopnosti, či potrebe materiálnej pomoci. Ak sú v manželskej zmluve presne určené podmienky, rozsah a termíny výplaty materiálnej pomoci, tak v prípade rozvodu môže byť táto materiálna pomoc získaná súdnou cestou, alebo manžel môže dostať jednorazovú kompenzáciu, po výplate ktorej sa všetky ostatné výplaty rušia. Manželská zmluva nemôže obsahovať podmienky o vzdaní sa jedného z man-

želov svojho práva na finančnú kompenzáciu v prípade rozvodu. Manželia si však môžu určiť poriadok výplaty finančnej kompenzácie odlišný od poriadku ustanoveného zákonom. Napríklad finančnú kompenzáciu možno získať nie v peňažnej, ale v naturálnej forme, nie každý mesiac, ale raz za kvartál.

Poriadok znášania rodinných nákladov. V manželskej zmluve možno tiež upraviť, kto v rodine bude za čo platiť. Kto bude kupovať potraviny, kto a v akej výške bude hradíť výučbu detí, platiť nájomné atď. Zmluva je aj dobrým spôsobom určenia toho, kto a v akej výške v rodine bude platiť dane. Podľa zákona daň z nehnuteľnosti platí ten, kto je zapísaný ako jej vlastník. Tak napríklad ak muž kúpil chatu za niekoľko stotisíc dolárov a dal ju zapísať na ženu, tak ona je povinná platiť každoročne daň za chatu. Vyhnúť sa tomu možno, ak je v manželskej zmluve zakotvený bod o tom, že dane z nehnuteľností platí muž. Osoby vstupujúce do manželstva môžu mať upresnené povinnosti v prípade dlhov, a preto môžu byť v manželskej zmluve presne určené povinnosti manželov na pokrytie dlhov jeden druhému. Vyskytujú sa aj situácie, keď manželia formálne žijúci v manželstve, no reálne netvorí jednu rodinu a nevedú spoločné hospodárenie s prostriedkami. Taká situácia sa môže upraviť v manželskej zmluve i pred uzavretím manželstva. Manželia môžu predvídať podobnú situáciu a vložiť do manželskej zmluvy tomu zodpovedajúce ustanovenia (v prípade faktického zrušenia manželstva alebo odlúčenia manželov). V prvom prípade môže byť v manželskej zmluve určené budúce miesto bývania manželov a ich detí. Manželia tiež môžu určiť, čo bude s majetkom nadobudnutým počas oddeleného bývania manželov, alebo pri faktickom prerušení manželských vzťahov. V manželskej zmluve môžu byť upravené i nemajetkové otázky života rodiny. Napríklad právo manželov vybrať si priezvisko pri uzavretí manželstva a takisto priezviská, ktoré budú mať ich deti, mená budúcich detí, a taktiež miesto žitia detí v prípade oddeleného bývania manželov.

Čo nemožno zakotviť v manželskej zmluve?

Do manželskej zmluvy nemožno zakotviť to, čo odporuje zákonu, napríklad ľubovoľné odchýlky od zákona o výživnom patriacom deťom. Je protizákonné, ak jeden z manželov majúci právo finančnej kompenzácie od druhého manžela sa jej zriekne a požiada štát o sociálnu pomoc. O rozdelení domácich povinností v prípade roz-

vodu (napr. on upratuje obývačku a ona kuchyňu) sa možno tiež dohodnúť, no táto dohoda nemôže byť predmetom súdneho sporu. V zmluve nemôže byť určený intímny život manželov, poriadok styku s deťmi v prípade rozvodu atď. Zmluva upravuje iba majetkové vzťahy.

Kedy možno manželskú zmluvu zrušiť?

- V prípade splnenia všetkých podmienok dohodnutých stranami.
- V prípade smrti jedného z manželov a v súvislosti s tým zrušenia manželstva.
- V prípade rozvodu manželstva pri súhlase strán. Takéto riešenie manželov musí byť upravené v notárskej zápisnici.
- Na základe rozsudku súdu na návrh jedného z manželov.

V čase platnosti manželskej zmluvy môžu manželia meniť jej obsah. Jednou z najdôležitejších otázok tejto zmluvy je otázka zodpovednosti strán v prípade jej porušenia. V takom prípade sa manželia môžu domáhať ochrany svojich práv súdnou cestou. Súd môže zaviazat' jedného z manželov splniť povinnosť určenú v manželskej zmluve, napr. odovzdať časť majetku patriaceho do spoločného vlastníctva manželov alebo do výlučného vlastníctva jedného z manželov druhému manželovi, či určiť právo nakladať s majetkom. Súd zároveň môže určiť aj zákaz činností, ktoré narúšajú práva jedného z manželov, alebo určiť aj náhradu škody v prípade nesvedomitého splnenia svojich povinností jedným z manželov.

Netreba zabudnúť, že zákonné podmienky určené v manželskej zmluve v nijakom prípade nemusia zhoršovať postavenie ktoréhokolvek z manželov. Často to vie zastrašiť mladých ľudí. Napríklad ak je v zmluve ustanovené, že v prípade nedodržania podmienok zmluvy narušiteľ bude potrestaný odňatím nejakej časti jeho majetku v prospech druhého manžela. Potom na súde sotva dosiahne to, že „ved' manžel vedel o tom, môžem zobrať pre seba časť jeho majetku porušením podmienok zmluvy“. Pravdou však je, že tým zhoršuje jeho postavenie, čo je porušením hlavnej myšlienky manželskej zmluvy, a to, aby strany neboli nezvyhodňované.

Aké okolnosti môžu byť základom na uznanie manželskej zmluvy za neplatnú?

1. Porušenie postupu pre uzavretie manželskej zmluvy (nedodržanie uzavretia zmluvy formou notárskej zápisnice).

Ak v manželskej zmluve sú určené podmienky, ktoré znevýhodňujú postavenie jedného z manželov.

3. Uzavretie manželskej zmluvy s úmyslom nezákonného konania jedného z manželov, napríklad klamstvo, násilie, hrozba zo strany niektorého z manželov, alebo pri určení sťažujúcich okolností pre jednu zo strán.

Dalo by sa povedať, že uzavretie manželskej zmluvy by sa mohlo týkať iba majetkovej stránky rodinného života – výhodný obchod: každý z manželov si chráni svoje, nesiaha na cudzie, spokojne zarába peniaze, kupuje majetok a pritom nič neriskuje. Aj keď štatistika posledných rokov ukazuje, že v súčasnosti množstvo notármi uzavretých manželských zmlúv pomaly rastie, natíska sa otázka, v čom je príčina nepopularnosti manželských zmlúv v Ruskej federácii. Odpoveď je niekoľko. V prvom rade zákonodarstvo Ruskej federácie aj bez manželskej zmluvy detailne reguluje vzťahy manželov v manželstve. Okrem toho, odhliadnuc od tradícií uzatvárania manželskej zmluvy i súdnej praxe v tejto oblasti sa ukazujú ďalšie argumenty u väčšiny obyvateľstva pre to, aby sa nerozoberala otázka uzavretia manželských zmlúv. Pritom v legislatíve Ruskej federácie je zakotvená priorita noriem zákona pred normami zmluvy. Manželská zmluva je vyjadrením plnosti slobodnej vôle manželov. V ruskej spoločnosti, nehľadiac na predpoklad rovnosti medzi mužom a ženou, žena fakticky má nižšie postavenie ako muž. Zároveň návrh jedného z mladých ľudí na uzavretie manželskej zmluvy u druhého z partnerov vyvoláva neprijateľné emócie a myšlienky o nedôvere a zároveň sa tým dostáva do popredia otázka o správnosti výberu životného partnera. Olej do ohňa prilievajú aj rodičia mladomanželov. Starší ľudia si myslia, že keď oni celý svoj život prežili bez podobných zmlúv, tak aj mladej rodine táto zmluva nedá nič okrem sporov a konfliktov. Inak povedané, manželská zmluva je skoro cestou k prípadnému rozvodu.

V konečnom dôsledku rozhodnutie je iba na mladých ľuďoch. No láska medzi manželmi skôr či neskôr sa vytráca priamo úmerne so zvyšovaním ich majetkových pomerov, alebo naopak láska medzi manželmi sa môže zväčšovať, čím drahším darom sa navzájom obdaria a stávajú sa navzájom milšími a drahšími. Keďže manželská zmluva sa uzatvára medzi milujúcimi sa ľuďmi, kompromis vyhovujúci obom stranám sa vždy nájde.

Napokon niekoľko rád budúcim nevestám a ženíchom:

1. Postarajte sa sprivatizovať si do svadby celý svoj majetok.
2. Poproste svojich príbuzných a priateľov, aby ku všetkým darom pre vás priložili darovaciu zmluvu, potom sa to nestane predmetom sporu.
3. Ak ste to všetko urobili, neponáhľajte sa to povedať svojmu nastávajúcemu.
4. Uzavretím manželskej zmluvy deklaruujete cenu vášho majetku tak spoločného, ako aj rozdeleného.

A tiež najpropagovanejšie výmysly o manželských zmluvách:

1. Manželskú zmluvu možno uzavrieť iba do sobáša.
2. V manželskej zmluve po jej podpísaní nemožno nič meniť.
3. Manželská zmluva tak v Ruskej federácii, ako aj v zahraničí úplne reguluje nie iba majetkové, ale aj osobné vzťahy manželov.
4. Ak jeden z manželov porušuje podmienky manželskej zmluvy, druhý z manželov, ktorý sa obrátil na súd, určite vyhrá proces, alebo získa peňažnú kompenzáciu.

Takže snúbenci a manželia, ktorým to v manželstve škripe, zapamätajte si!

Čo je manželská zmluva?

Manželská zmluva vyjadruje súhlas osôb vstupujúcich do manželstva, alebo manželov pre úpravu ich majetkových i nemajetkových práv a povinností v manželstve alebo v prípade rozvodu.

Kedy možno uzavrieť manželskú zmluvu?

1. Do štátnej registrácie sobáša (zmluva nadobúda platnosť dňom registrácie sobáša).
2. Kedykoľvek v priebehu manželstva.

Partneri žijúci bez uzavretia manželstva formálne nemôžu uzavrieť manželskú zmluvu. Môžu však uzavrieť napríklad dohodu o výkone spoločných práv a povinností, obsah ktorej môže byť analogicky podobný manželskej zmluve.

Obsah manželskej zmluvy: V zmysle rodinného kódexu Ruskej federácie sa manželská zmluva uzatvára v písomnej forme a podlieha notárskemu overeniu. Manželská zmluva môže byť uzavretá tak vo vzťahu k súčasnému, ako aj budúce-
mu majetku manželov.

V zmluve možno upraviť práva a povinnosti manželov, či snúbencov po vzájomnej dohode.¹

Prajem vám veľa lásky a rozumu pred aj po uzavretí manželstva!

• Z PRAXE NOTÁRSTVA •

K UVAŽOVANEJ NOVELE VOLEBNÉHO PORIADKU NOTÁRSKEJ KOMORY SR

Volebný poriadok Notárskej komory SR (ďalej len „VP“) patrí medzi interné predpisy prijaté Konferenciou NK SR, ktoré od svojho prvotného schválenia pri kreovaní Notárskej komory SR v r. 1993 neprešli zásadnou zmenou. Pri tvorbe VP bolo nevyhnutné vychádzať z vtedajšej zákonnej úpravy upravujúcej voľby orgánov komory – zá-

kona SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), a to z jeho ustanovení:

- § 29 ods. 8 – volebné obdobie členov orgánov komory je trojročné;
- § 30 ods. 1 – konferencia notárov je najvyšší orgán komory, ktorý tvoria notári zapísaní

¹ Prevzaté z Notárskeho vestníka Ruskej federácie č. 10, ročník 2006, autor Natália Begunová.

v zozname notárov. Ostatné orgány komory volí konferencia notárov;

- § 30 ods. 3 – konferencia notárov je uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina notárov zapísaných v zozname notárov. Na platnosť uznesenia konferencie notárov je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných notárov;
- § 30 ods. 4 písm. a) – konferencia notárov najmä volí a odvoláva členov prezídia komory a členov ostatných jej orgánov;
- § 30 ods. 4 písm. b) – konferencia notárov najmä schvaľuje volebný poriadok;
- § 31 ods. 3 – prezídium komory volí a odvoláva zo svojich členov prezidenta a viceprezidenta komory;
- § 33 ods. 2 – členovia revíznej komisie volia zo svojich členov predsedu revíznej komisie;
- § 34 ods. 2 – členovia disciplinárnej komisie volia zo svojich členov predsedu disciplinárnej komisie;
- § 35 ods. 2 – členovia vzdelávacej komisie volia zo svojich členov predsedu vzdelávacej komisie.

Tieto ustanovenia Notárskeho poriadku neboli dotknuté neskoršími zmenami Notárskeho poriadku a platia v tejto podobe dodnes, preto aj uvažovaná novela VP musí vychádzať z tohto zákonného rámca.

V roku 2005 sa začali častejšie objavovať hlasy volajúce po zásadnej zmene VP, keď doterajšie znenie sa s odstupom času svojou doslova rámcovou úpravou ukázalo vo viacerých smeroch ako nedostatočné a výrazne to nezlepšili ani dve novely VP v r. 1998 a v r. 2004 vzhľadom na ich kozmetický charakter.

Novelou v r. 1998 bol jeden volebný obvod, ktorý predstavoval územie celej Slovenskej republiky, rozdelený na 4 volebné obvody a tiež bola prijatá zásada, že funkcie prezidenta, viceprezidenta a predsedov komisií môžu zastávať tí istí notári najdlhšie iba po dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. A novelou v r. 2004 boli 4 volebné obvody opäť nahradené 1 volebným obvodom.

Medzi podstatné otázky, ktoré by bolo vhodné prehodnotiť v rámci uvažovanej zásadnej novely VP patrí najmä:

1. Otázka, či notár prítomný na konferencii môže voliť aj za neprítomného notára na základe príslušného plnomocnenstva, t.j. tak, ako sa to praktizuje, alebo výkon volebného práva ne-

bude možné vykonávať na základe plnomocnenstva, t.zn. že voliť budú oprávnení len tí notári, ktorí budú osobne prítomní na konferencii.

Zámerné som použil spojenie „ako sa to praktizuje“, a nie „ako to vyplýva zo znenia VP“, pretože v tomto smere znenie VP nie je vôbec jednoznačné. Podľa ustanovenia § 1 VP „Konferencia notárov NK SR volí 11 členov prezídia komory, 5 členov revíznej komisie, 5 členov disciplinárnej komisie, 5 členov vzdelávacej komisie v priamych, rovných voľbách s tajným hlasovaním“, ale podľa ustanovenia § 4 ods. 2 VP „Po predložení splnomocnenia dostane notár hlasovací lístok za notára, ktorého zastupuje“.

V praxi sa teda nebral do úvahy citovaný § 1 VP, ale sa postupovalo podľa cit. § 4 ods. 2 VP, t.zn. koľko notár predložil plnomocnenstiev, toľko dostal hlasovacích lístkov a toľko mal vlastne hlasov.

V tejto súvislosti je namieste pripomenúť si, že:

- a) priame voľby zakotvené v cit. § 1 VP znamenajú, že volič sa zúčastňuje na voľbách osobne bez sprostredkovateľa, že priame volebné právo má zaručiť, že volič odovzdá svoj hlas priamo a bezprostredne, t.j. bez sprostredkovania voliteľov, delegátov, či iných zástupcov,
- b) rovné voľby zakotvené v cit. § 1 VP znamenajú, že každý volič má len 1 hlas (a ten má rovnakú váhu ako hlasy ostatných), že rovné volebné právo má zaručiť, aby každý volič pri voľbách mal rovné postavenie, t.j. aby každý volič mal rovnaký počet hlasov (a hlas voliča mal i rovnakú váhu v porovnaní s hlasmi ostatných voličov).

Z uvedeného vyplýva, že je rozhodne nevyhnutné VP v citovaných dotknutých ustanoveniach upraviť tak, aby v tejto otázke bolo možné pri voľbách postupovať jednoznačne.

Keďže spomínané zásady priameho a rovného volebného práva patria medzi základné zásady slobodného a demokratického volebného práva, je tým aj naznačené, ako by mali touto otázkou dotknuté ustanovenia VP v jej novele byť upravené.

2. V novele VP je namieste vyriešiť aj otázku jedného či viacerých volebných obvodov. Jeden volebný obvod znamená, že kandidátna listina je

jedna z notárov z územia (volebného obvodu) celého Slovenska a notári z tohto volebného obvodu si volia zákonom ustanovený počet členov do orgánov komory. Tým by sa mohlo stať, že v orgánoch komory by niektoré regióny nemali svoje zastúpenie.

Viac volebných obvodov znamená, že kandidátnych listín je toľko, koľko je volebných obvodov, t.j. za každý volebný obvod je iná kandidátna listina a kandidátne listiny pozostávajú z kandidátov, ktorými sú notári so sídlom v tom-ktorom volebnom obvode a notári so sídlom v tomto volebnom obvode si z tejto kandidátky volia počet členov orgánov ustanovený VP, a to taký počet členov, aby ich súčet za jednotlivé obvody dával zákonom ustanovený počet členov jednotlivých orgánov komory. T.zn., že notári z príslušného volebného obvodu si volia zástupcu do orgánov komory z tohto volebného obvodu. Tým by v orgánoch komory boli pomerne zastúpené všetky regióny, ktoré by zodpovedali volebných obvodom. Na ilustráciu – keď platil systém viacerých volebných obvodov, tak územie Slovenskej republiky bolo rozdelené na 4 volebné obvody, ktoré zodpovedali v zásade regiónom vtedajších krajov (východoslovenský, stredoslovenský, západoslovenský a bratislavský).

Popri spomínaných dvoch možnostiach prichádza do úvahy aj tretia možnosť, a to kombinovaný spôsob voľby, t.zn., že časť členov orgánov komory by bola volená na základe princípu viacerých volebných obvodov a časť na základe princípu jedného volebného obvodu. Bolo by to síce komplikovanejšie, ale na druhej strane by bola väčšia záruka pomernejšieho a kvalitatívnejšieho zloženia orgánov komory.

3. Ďalšou otázkou je otázka na jednej strane existencie tzv. núteného výkonu funkcie členov orgánov komory a na strane druhej existencie tzv. nemožnosti vykonávať funkciu členov orgánov komory.

Podľa ustanovenia § 7 ods. 1 VP zvolený notár musí funkciu prijať (a len v prípade zvolenia v ďalšom po sebe nasledujúcom volebnom období môže funkciu do ktoréhokoľvek orgánu odmietnuť).

Podľa ustanovenia § 7 ods. 2 VP funkciu prezidenta, viceprezidenta a predsedov komisií môžu zastávať tí istí notári najdlhšie dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.

Je namieste zvážiť, či v novele VP nedať priestor nielen princípu dobrovoľnosti na jednej strane,

ale aj princípu neobmedzenosti výkonu funkcie na strane druhej, t.zn., aby funkcie vykonávali v prvom rade tí, ktorí majú o to záujem, ktorí majú nato predpoklady a ktorí by z titulu výkonu funkcie mohli byť prínosom pre komoru, resp. celý notársky stav. V tom prípade by sa nemohlo stať, že by takýto člen orgánu komory napriek všetkým predpokladom nemohol vykonávať túto funkciu, resp. nemohol kandidovať len v dôsledku obmedzenia vo VP. Uvedené princípy by preto mohli byť skôr regulované inštitútom novej tvorby kandidátnych listín, či novým inštitútom možnosti odvolania z funkcie.

4. Neposlednou otázkou je už naznačená otázka samých kandidátnych listín. V súčasnosti kandidátne listiny sú vytvorené zo všetkých notárov, t.j. na kandidátnej listine je uvedený každý, kto ku dňu konania konferencie je notárom podľa Notárskeho poriadku. Od času, kedy bol schválený Notársky poriadok v r. 1993, došlo k niekoľkonásobnému zvýšeniu počtu notárov a kandidátne listiny tak obsahujú niekoľko stoviek kandidátov. Na kandidátnej listine sú tak napríklad aj tí, ktorí možno ani nemajú záujem kandidovať, pričom samo sčítanie hlasov je náročné, komplikované a zdĺhavé, čo volebnú konferenciu predlžuje aj do neskorých nočných hodín, nehovoriac o ďalších úskaliach tohto súčasného stavu.

Bolo by preto namieste zvážiť napríklad vytváranie kandidátnych listín z tých notárov, ktorých ako kandidátov do funkcií členov orgánov komory by mal právo navrhnúť ktorýkoľvek notár, pričom tento navrhnutý kandidát by bol zapísaný do kandidátnej listiny len vtedy, ak by so svojou kandidatúrou vyslovil súhlas.

V súvislosti s tvorbou kandidátnych listín sa objavili tiež názory, že by pasívne volebné právo malo byť obmedzené, čo by ešte mohlo zúžiť počet kandidátov na kandidátnych listinách, a tým ešte zjednodušiť samotné voľby a tiež skvalitniť zloženie orgánov komory. Napríklad kandidovať by nemohol notár, ktorý nie je členom notárskej komory viac ako 5 rokov, čiže kandidovať by mohol len notár, ktorý má určitú prax, a teda je pravdepodobnejšie, že je dostatočne zorientovaný vo fungovaní orgánov komory, a že si nielen osvojil vnútornú organizáciu komory a interné predpisy, osobitne Etický kódex, ale sa s nimi aj stotožnil. Tiež by nemohol kandidovať notár, ktorý je disciplinárne odsúdený a uložené disciplinárne opatrenie mu nebolo vymazané z registra, alebo notár s opodstatnenými sťažnosťami na

svoju osobu, čiže kandidovať by nemohol notár, ktorý sa dopustil porušenia právnych predpisov. Tiež by nemohol kandidovať notár, ktorý má vysoký zostatok nevybavených reštančných dedičských vecí, to znamená kandidovať by nemohol notár, ktorý by mal predovšetkým venovať čas nie výkonu funkcie, ale vybavovaniu dedičskej agendy...

To sú otázky, ktoré najčastejšie a už dlhší čas vyvolávajú diskusiu o potrebe zásadne novelizovať

volebný poriadok. Vypracovaniu jeho parafrázy by sa mal možnosť vyjadriť každý notár, by však mala predchádzať široká diskusia a tento článok má ambície takúto diskusiu vyvolať.

JUDr. Štefan Demian
notár so sídlom v Brezne
člen legislatívnej skupiny

• AKTUALITY Z KOMORY •

ZHROMAŽDENIE ČLENSKÝCH NOTÁRSTIEV MEDZINÁRODNEJ ÚNIE NOTÁRSTVA (UIN), DRUHÉ RIADNE ZASADNUTIE LEGISLATÍVNEHO OBDOBIA 2008 - 2010, PARÍŽ 12. - 14. NOVEMBRA 2009

V dňoch 12. - 14. novembra 2009 sa v Paríži konali zasadnutia Generálnej rady a riadneho Zhromaždenie členských notárstiev Medzinárodnej únie notárstva (UIN) v Paríži.

Prezidenti a generálni radcovia členských krajín UIN boli 12. novembra 2009 vo večerných hodinách prijatí Najvyššou radou Francúzskeho notárstva, ktoré bolo usporiadateľom a hosťiteľom zhromaždenia.

Nasledujúci deň, t.j. vo štvrtok 13. novembra 2009 sa konalo zasadnutie Generálnej rady UIN, na ktorom som sa zúčastnil spolu s generálnymi radcami JUDr. Jozefom Opatovským a JUDr. Štefanom Kuteničom.

V piatok 13. novembra 2009 a následne v sobotu 14. novembra 2009 sa konalo samotné Zhromaždenie členských notárstiev UIN, ktoré svojím slávnostným príhovorom otvoril prezident Medzinárodnej únie notárstva, pán Eduard Gallino, ktorý pozdravil prítomných prezidentov notárstiev, poďakoval prezidentovi Francúzskeho notárstva za organizáciu zhromaždenia a skonštatoval, že notárstvo má v celom svete problémy

rôzneho druhu. Veľmi často sa objavujú pokusy spochybňovať podstatu notárstva latinského typu a jeho základné piliere, je však potrebné, aby si štáty a ich predstavitelia uvedomili verejnú funkciu notárstva zverenú štátom. Preto je nevyhnutné vyslať vládam signál, že notárstvo latinského typu je pripravené obhájiť svoju podstatu a prijať patričnú zodpovednosť za výkon verejnej moci.

Prezident Najvyššej rady Francúzskeho notárstva J. Ferret vo svojom príhovore poďakoval za dôveru, ktorá bola prejavovaná francúzskemu notárstvu pri organizovaní tohto svetového Zhromaždenia, a skonštatoval, že notárstvo pre každú krajinu predstavuje „pilier právneho systému“. Aj keď sa v súčasnosti verejne hovorí o „vojne práva medzi kontinentmi“, opodstatnenie notárstva latinského typu možno sledovať aj v konkrétnych príkladoch, keď napríklad vláda Južnej Kórey prijala a zaviedla také legislatívne zmeny, ktoré práve vytvárajú podmienky na fungovanie notárov latinského typu v krajine a umožnia prijať Juhokórejské notárstvo do Medzinárodnej únie notárstva. Francúzske notár-

stvo, ktorého novodobé základy opätovne postavil generál Charles de Gaulle, má silné postavenie v štátnom systéme, je rešpektované a v systéme štátu uznávané.

V rámci príhovoru hostí sa členským notárstvom únie prihovorela pani Michéle Alliot-Marie, ministerka spravodlivosti Francúzska, ktorá bola predtým ministerkou športu, ministerkou vnútra. Ministerka spravodlivosti privítala účastníkov zhromaždenia a uviedla, že medzinárodný rozmer notárstva bol dlho ignorovaný, ale v súčasnosti sú jeho medzinárodné rozmery jasne postavené. V Európe prebieha proces unifikácie rozdielov – porovnáva sa systém common law a latinský právny typ. Podľa common law je notár kdesi v úzadí, ale medzinárodná sila latinského notárstva je veľkou silou a výhodou. „Potreba právnej istoty je čoraz väčšou realitou a súčasná ekonomická kríza túto realitu len znásobuje a ukazuje potrebu prevencie a právnej istoty. Veľa krajín vo svete sa pod vplyvom krízy inšpiruje latinským typom práva a strategickým prvkom sa stáva posilnenie notárskej úlohy v štáte. Čoraz výraznejšie sa na povrch dostávajú spory pre nedostatok prevencie a právnej istoty a v závere trpia tí najpostihnuteľnejší – občania.“ Každý sa obáva stretu európskej normy s národnou legislatívou, čo spôsobuje značnú nestabilitu. „Notárstvo je veľkou právnou istotou pre ľudí, občania sa obracajú na notárov ako na dôveryhodné osoby, lebo mať niekoho takého, ako je notár v rámci štátu k dispozícii, je významnou vecou...!“ „Notári zabezpečujú verejný servis, ktorý je schopný odpovedať na právne otázky v mene štátu so zodpovednosťou voči štátu a jeho občanom.“

Ako ďalej pani ministerka uviedla, vo vzťahu k notárom si vytýčila 3 hlavné ciele:

1. posilniť úlohu právnych funkcií, pretože právne pravidlá sú dôležité, „lebo kde nie je právo a pravidlá, nemôže dobre fungovať ani trh.“ Jednoznačné usporiadanie vzťahov a kompetencií medzi jednotlivými právnymi profesiami v rámci štátu patrí medzi usporiadanie pravidiel;
2. posilniť zavádzanie nových technológií – zaviesť a modernizovať informačné systémy, pretože v budúcnosti bude potrebné verejnú listinu ako silný nástroj vykonávať na diaľku, a preto sa musia nové technológie posilniť aj u notárov, ktorí spisujú verejnú listinu. Verejná listina musí prechádzať hranice z dôvodu

zvyšujúcej sa migrácie obyvateľov v rámci Európy a uznanie verejnej listiny je veľkou potrebou v európskom priestore;

3. stále vzdelávanie notárov na vysokej úrovni – pretože ak majú notári vykonávať kvalitnú prácu a výkon verejnej moci, treba nevyhnutne udržiavať ich vysokú úroveň vzdelanosti počas celej kariéry. Vzdelávanie musí byť povinnou náležitosťou notára a vo Francúzsku sa pripravuje zákon, ktorý zavedie povinnosť notárov na neustále a systematické vzdelávanie.

V závere svojho príhovoru pani ministerka spravodlivosti uviedla:

„Váš boj, je aj mojím bojom, musíme byť odvážni a prekonať národné reflexy...“

„Trebá pouvažovať nad inštitútom Európskej verejnej listiny a ja, ako ministerka spravodlivosti, podporujem verejnú prezentáciu notárstva, posilňovanie jeho kompetencií, pretože náš právny systém postavený na báze práva latinského typu má kvalitné právne nástroje, medzi ktoré patrí aj notárstvo, a toto dajme na vedomie celému svetu...!“

„Je preukázateľné, že pri kvalitnej spolupráci s notármi môže štát z toho veľa vyťažiť...!“

Po príhovoroch hostí bolo zistené prezenčné kvórum a prezident únie skonštatoval, že valné zhromaždenie je uznášaniaschopné, keďže je prítomných 54 členských štátov Medzinárodnej únie notárstva.

Prezident UIN Eduardo Gallino informoval členské štáty o svojich aktivitách za posledný rok a poukázal na slová ministerky spravodlivosti Francúzska, z ktorých vyplývajú krízou overené závery, že „nie je možné všetko vystaviť a podriadiť voľnému trhu..., keďže sama kríza ukazuje, že všetko má byť podriadené bezpečnosti a efektívnosti“.

Prezident UINL predstavil nových prezidentov členských štátov: Japonsko, Togo, Kamerun, Poľsko, Rusko, Grécko, Mexiko, Québec a zdôraznil, že na zhromaždení sa zúčastňuje aj bývalý prezident Québeckého notárstva pán Denis Marsolais, ktorý sa stal viceministrom spravodlivosti v Québecu.

O situácii v rámci notárstiev Európy s príhovorom vystúpil prezident Rady notárstiev Európskej únie (CNUE) pán Bernard Reynis, ktorý odovzdal pozdrav európskych notárstiev ostatným

členom únie a informoval o súdnych konaniach voči niektorým štátom týkajúcich sa notárstiev, ktoré žaluje Európska komisia z dôvodu, že údajne notári nevykonávajú verejnú moc... Zároveň informoval, že na plenárnom valnom zhromaždení notárstiev CNUe v Annecy bola prijatá definícia verejnej listiny.

Nosnou témou zhromaždenia členských notárstiev UIN, bola téma deontológie a etiky. K téme vystúpil Radca Mário Miccoli, prezident komisie pre Európske záležitosti (CAE), ktorý na úvod uviedol, že všeobecne možno konštatovať pokles morálky a etiky notárov v rozpore s deontologickým kódexom, najmä u nových a mladých notárov. Etika a deontológia ustupujú do úzadia na úkor „biznisu a iných priorít“, hoci notárom boli štátom zverené dôležité kompetencie. Takéto ustupovanie zo zásad nemožno pripustiť a bude nevyhnutné mladých notárov (ale niekedy aj funkčne starých porušujúcich princípy) rázne napomenúť! „Mladí prestávajú vnímať otázky morálky a etiky, a napriek tomu, že mladí sú veľmi vzdelaní a ambiciózni, strácajú základy morálky, ktoré musí mať každý notár.“

M. Micoli vyzval prezidentov národných notárstiev, aby radikálne, neoblomne a prísne využívali voči nezodpovedným notárom disciplinárne nástroje, inak utrpí celý notársky stav, a to nielen na domácej pôde, ale aj na celom svete.

„Notár ako dôveryhodná osoba je veľmi prísne sledovaný a každé zaváhanie mu bude niekoľkonásobne zrátané a vrátené, čo sa dotkne v konečnom dôsledku aj jeho kolegov a celého notárstva!“

„Hodnoty notárstva a osoby notára sa musia prejavovať nielen voči klientom, ale aj medzi notármi navzájom. Notári si nevážia sami seba, nezúčastňujú sa ani na základných činnostiach v rámci komory, ako je napríklad účasť na konferencii notárov, školeniach a iných činnostiach komory. Každý, kto vstupuje do notárskeho stavu, skladá sľub, ale položme si otázku, či tento sľub aj dodržiava! “ Ak nie, treba radikálne zakročiť, kým nie je neskoro.

Francúzske notárstvo prísne využíva disciplinárne právomoci a s tým spojené deontologické princípy. Vnútorne predpisy francúzskeho notárstva podliehajú schváleniu ministrom spravodlivosti! Vo Francúzsku sa ako veľmi účinná sankcia v rámci disciplinárnych trestov javí verejné pokarhanie na zhromaždení notárov. Pri

pozastavení činnosti notára alebo zbavení úradu rozhodujú už sudy.

V Québecu o disciplinárnych opatreniach rozhoduje výbor zložený zo zástupcov komory a štátu. Podnet na rozhodnutie výboru môže podať aj priamo občan. Rozhodnutia disciplinárnej komisie sú zverejňované na stránkach komory a sú dostupné širokej verejnosti, aby sa občan mohol slobodne rozhodnúť, či sa zverí do rúk takého notára, ktorý sa nevie správať a porušuje zásady alebo zákon!

M. Miccoli ďalej uviedol, že je obrovským nedostatkom, ak notári nepoznajú deontologický kódex v ich krajine, pričom deontológia by sa mala vyučovať už na škole. „Ak notár opätovne spácha nejaký delikt, je to zlý ukazovateľ a treba ho pohnať pred súd a zbaviť úradu, lebo si ho nezaslúžil!“ Je krátkozraké, ak by disciplinárne orgány porušovanie deontologických noriem notárom „zamietli pod koberec“.... „to je to isté, akoby tam zamietli sami seba...!“

Národné komory musia venovať viac času deontológii už aj v rámci vzdelávania koncipientov, kandidátov aj samých notárov v duchu zásady „čo žiak vidí u svojho učiteľa, v tom sám ďalej pokračuje...!“ „ Mladých treba učiť, dvíhať im povedomie a hrdosť na to, že sú notármi, ako aj na to, že majú od štátu zverenú moc!“

Generálna rada prijala zásady, že členské notárstva, ktoré si neplnia svoje povinnosti, neplatia členské – musia sa nevyhnutne podrobiť sankciám. Notárstva, ktoré sa nezúčastňujú na zasadnutiach komisií a na iných aktivitách UIN v období medzi zhromaždeniami, bude doručovaný list prezidenta únie s výzvou, aby sa vyjadrili, prečo sa nezúčastňujú na prácach a či vôbec mienia naďalej zotrvať v členstve v UIN, ktorá má svoje priority a zásady.

Sedemnást členov Generálnej rady UIN končí ako stály člen generálnej rady a stáva sa podľa stanov čestným členom (medzi nimi aj Dr. Jozef Opatovský – Slovensko). Niektoré notárstva (vrátane Slovenska) navrhli kandidátov na nových generálnych radcov, ale rozhodnutie o tejto otázke bolo odložené na zhromaždenie a kongres v Maroku. Ak sa radca trikrát po sebe nezúčastní na zasadnutí Generálnej rady, podľa stanov stráca postavenie generálneho radcu, avšak môže tento mandát obnoviť, ak jeho notárstvo požiada o obnovenie. Ak sa mandát neobnoví, stane sa čestným radcom.

Kritériá pre schválenie generálneho radcu UIN sú :

- celkové hodnotenie osobnosti kandidáta a jeho aktívna činnosť v prospech notárstva zistené z pripojeného profesijného životopisu pre posúdenie navrhovaného kandidáta,
- uprednostnenie notárstiev, ktoré nemajú žiadnych radcov (10 notárstiev),
- nezvyšovanie počtu radcov v krajine, ktorá ich má viac (niektoré notárstva majú 7 – 10 radcov),
- geografická rovnováha členov rady,
- zaplatené členské príspevky notárstvom.

V rámci zhromaždenia podali správy o stave notárstva jednotliví viceprezidenti UIN a prezidenti členských notárstiev. V rámci zdôvodnenia písomnej správy som ako prezident slovenského notárstva vysvetlil obsah novoprijatej novely Notárskeho poriadku, katastrálneho zákona a zákona o advokácii, účinného od 1. septembra 2009, z ktorého vyplýva realita neprimeraného zrovnoprávnenia verejnej notárskej listiny so súkromnoprávnym aktom autorizovaným advokátom pri povoľovaní vkladu do katastra nehnuteľností, keď katastrálne úrady skúmajú rovnocenne obidve listiny len z hľadiska súladu s katastrálnym operátom.

Zhromaždenie som oboznámil so skutočnosťou, že v Slovenskej republike, na rozdiel od väčšiny členských krajín, zmluvy o prevode nehnuteľnosti môže aj po prijatej novele naďalej spisovať a návrhy na vklad do katastra nehnuteľností, ktorý je verejným registrom, podávať akákoľvek gramotná osoba bez splnenia akýchkoľvek ďalších náležitostí, avšak v prípade notárskej zápisnice a zmluvy autorizovanej advokátom tieto profesie nesú zvýšenú zodpovednosť.

Prínosom novely je elektronické podanie návrhu do katastra nehnuteľností a keďže každý notár je držiteľom zaručeného elektronického podpisu, v prípade elektronického podania na kataster cez notára sa môže znížiť správny poplatok za podanie takéhoto návrhu zo 66 € až na 18 €, čo je pre občanov nepochybne výhodné.

Komisia CNI UIN, ktorá má v kompetencii vyhodnocovanie prístupových kritérií pre vstup ďalších kandidátskych krajín do Medzinárodnej únie notárstva, skonštatovala, že v štádiu vyhodnocovania sú krajiny Mauretánia a Tunisko, ktorými sa bude zaoberať a priamo v krajine ich

spôsobilosť skúmať hodnotiaci inšpekcia UIN. Vlády uvedených krajín musia prispôbiť právny poriadok tak, aby spĺňal náležitosti poriadku založeného na princípoch latinského (rímskeho) práva.

Informatívne návštevy sa konali v Bosne a Hercegovine, Čiernej hore, Ukrajine, pričom vo všetkých týchto štátoch dochádza po komunikácii UIN s národnými vládami k posunu v úprave zákona v prospech notárov latinského typu. Pokiaľ ide o Austráliu, vzhľadom na systém právneho poriadku tu nie je upravený systém verejnej listiny, deontologický kódex a pre ich vstup do Medzinárodnej únie notárstva bude potrebné zmeniť národnú legislatívu. Južná Kórea urobila po návšteve hodnotiacej komisie UIN radikálny posun prijatím zákona z mája 2009, ktorý zdefinoval postavenie notára, inštitút verejnej listiny a minister spravodlivosti podporuje systém notárstva latinského typu, preto komisia CNI UIN odporúča vstup tohto notárstva do Medzinárodnej únie notárstva.

Záverom zhromaždenia prebehli diskusie o individuálnom členstve notárov v UIN. Individuálny člen môže byť aj skôr členom únie za predpokladu, že jeho notárstvo spĺňa podmienky na prijatie do únie, aby mohol pomáhať pri procese samého prijatia. Jednotlivec, ktorý žiada o individuálne členstvo, musí mať súhlas svojho národného notárstva.

Vzhľadom na odporúčania zhromaždenia UIN využívam zároveň túto komunikačnú príležitosť na zverejnenie možnosti individuálneho členstva kolegom notárom, aby v prípade ich záujmu svoje žiadosti adresovali Prezídium Notárskej komory SR, ktoré ich v prípade schválenia predloží na sekretariát UIN v Ríme.

Rada pre služobný notársky poriadok (zásluhy) UIN vyzvala členské notárstva, aby v prípade záujmu navrhli kandidátov na vyznamenanie, aby mohlo byť rozhodnuté a vyznamenanie udelené na kongrese v Maroku.

Po dohode s prezidentom Notárskej komory Českej republiky pánom Martinom Foukalom a po následnom schválení zámeru Prezídiami Notárskej komory SR a Notárskej komory ČR, sme rozhodli, o podaní a zaslaní spoločného návrhu na vyznamenanie únie pre pána Klauza Woschnaka – končiaceho prezidenta Notárskej komory Rakúska, za pomoc pri budovaní sloboďného notárstva v našich krajinách.

Záverom zhromaždenia prezident Marockého notárstva pán Houcine Sefrioui predstavil prezentáciu nadchádzajúceho svetového kongresu notárstva, a srdečne pozval nielen notárov celého sveta na tento kongres, ktorý sa bude konať 3. až 6. októbra 2010 v Marrakéši v Maroku. Zároveň vyzval notárstva, aby aktívne prispeli a stanovili spravodajcov na spracovanie dôležitých kongresových tém.

Prezident Medzinárodnej únie notárstva (UIN) pán Eduardo Gallino zhromaždenie ukončil s ná-

dejou lepšej budúcnosti notárstva s možnosťou lepšieho poskytnutia a využitia jeho potenciálu vo všeobecný prospech na celom svete.

Ja sám sa môžem k jeho naliehavej výzve v mene Prezídia Notárskej komory Slovenskej republiky s prianím úspešného Nového roku 2010 len skromne pripojiť.

JUDr. Miroslav Duriš, PhD.
prezident Notárskej komory SR

• SPOLOČENSKÁ RUBRIKA •

V I. štvrtroku 2010 sa životných jubileí dožili a dožívajú títo členovia Notárskej komory Slovenskej republiky:

JUDr. Zdenko Piják, 65 rokov
 JUDr. Anna Grexová, 60 rokov
 JUDr. Jana Nirházová, 60 rokov
 JUDr. Anna Černáková, 60 rokov
 JUDr. Gabriela Reháková, 60 rokov
 JUDr. Jozef Čurila, 55 rokov
 JUDr. Tatiana Vrlíková, 55 rokov
 JUDr. Jitka Lehotská, 55 rokov

JUDr. Zdena Spodniaková, 55 rokov
 JUDr. Stanislav Bauer, 50 rokov
 JUDr. Viera Selecká, 50 rokov
 JUDr. Leila Baštrnáková, 45 rokov
 JUDr. Darina Sčensná, 45 rokov
 JUDr. Daniela Jašeková, 45 rokov
 JUDr. Timea Hájos, 40 rokov

Všetkým srdečne blahoželáme, prajeme im veľa zdravia, úspechov v práci i v osobnom živote.

Prezídium NK SR

ARS NOTARIA

Vydáva Notárska komora Slovenskej republiky.

Vychádza štyrikrát do roka.

Redakčné spracovanie a sadzba: IURA EDITION, spol. s r. o., Oravská 17, 821 09 Bratislava, tel.: 02/58 10 20 24, fax: 02/58 10 20 18, <http://www.iura.sk>, office@iura.sk.

Vytlačila tlačiareň IBI Print, Bratislava.

Objednávky časopisu a inzercie prijíma a vybavuje Sekretariát Notárskej komory Slovenskej republiky. Záhradnícka 66, 821 03 Bratislava, tel.: 02/55 57 45 19, fax: 02/55 57 45 89.

Predplatné na jeden rok 44 € / 1 325,50 Sk.

ISSN 1335-2229